

ก่อสร้างสะพานรูก้าแนวเขตที่ดินของชาวบ้าน เป็นเหตุให้ต้องรื้อถอน

บทนำ

วันนี้ผู้เขียนขอเสนอบทความ หน่วยงานราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวกับงานก่อสร้างงานทาง งานสะพาน หรืองานก่อสร้างประเภทอื่น ๆ ไม่ว่าจะป็นราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค หรือส่วนท้องถิ่น ซึ่งแม้การก่อสร้างนั้นจะเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยรวม หน่วยงานของรัฐก็ต้องดำเนินการภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย หากการก่อสร้างนั้นรูก้าเข้าไปในที่ดินของประชาชนโดยมิได้รับความยินยอม ผู้เสียหายก็มีสิทธิติดตามเอาทรัพย์สินคืน ซึ่งบทความที่จะนำเสนอนี้ถือเป็นบทความที่น่าสนใจ สำหรับผู้สนใจสามารถศึกษาได้จากบทความดังที่แนะนำเสนอนี้ จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความนี้จะป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านไม่มากก็น้อย

หลักการและเหตุผล

หน่วยงานราชการไม่ว่าจะเป็นราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค หรือส่วนท้องถิ่น ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างงานทาง งานสะพาน หรืองานก่อสร้างประเภทอื่น ๆ มีหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อตอบสนองกับความต้องการของประชาชน แต่การดำเนินโครงการก่อสร้างต่าง ๆ แม้จะเป็นไปเพื่อประโยชน์โดยรวมของประชาชน แต่หน่วยงานของรัฐก็ต้องดำเนินการภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย หากการดำเนินการก่อสร้างดังกล่าว ได้รูก้าเข้าไปในที่ดินของประชาชน โดยหน่วยงานของรัฐนั้นไม่ได้ดำเนินการตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีแนวทางปฏิบัติกรณีที่มีผู้อุทิสที่ดินให้แก่ทางราชการ หรือจะให้ทางราชการเข้าไปดำเนินการเพื่อให้มีการใช้ประโยชน์ร่วมกัน หน่วยงานของรัฐอาจต้องดำเนินการรื้อถอนสิ่งก่อสร้างและอาจมีผลกระทบต่อหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้บุคลากรในองค์กรใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือบุคคลทั่วไปที่สนใจเข้ามาศึกษาข้อมูลดังกล่าว

เนื้อเรื่องบทความ

เทศบาลตำบลแห่งหนึ่ง (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ได้ดำเนินโครงการก่อสร้างสะพานทางเดินเท้าคอนกรีตเสริมเหล็กพร้อมราวสะพานเพื่อให้ชาวบ้านใช้เป็นเส้นทางเข้าออกสู่ถนนสาธารณะ แต่ผู้ฟ้องคดีได้แจ้งขอให้รื้อถอนสะพานทางเดินเท้าคอนกรีตเสริมเหล็กพร้อมราวสะพาน เนื่องจากก่อสร้างในที่ดินของตนเอง ซึ่งขณะที่ผู้รับจ้างดำเนินการก่อสร้าง ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นตรวจสอบแนวเขตที่ดินและแจ้งคัดค้านไม่ยินยอมให้ดำเนินการก่อสร้าง แต่เทศบาลตำบลยังคงก่อสร้างจนแล้วเสร็จ ผู้ฟ้องคดีจึงได้มีหนังสือแจ้งนายกเทศมนตรีให้รื้อถอนสะพาน แต่ถูกเพิกเฉยจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง เพื่อให้ศาลปกครองพิพากษาให้เทศบาลตำบลและนายกเทศมนตรี (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ ตามลำดับ) รื้อถอนสะพานพร้อมราวสะพานที่พิพาทออกจากที่ดินของตนและปรับสภาพที่ดินให้คงสภาพเดิม

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า จากข้อเท็จจริงตามแผนที่ของกรมที่ดินพบว่าด้านทิศใต้ที่ดินของผู้ฟ้องคดี (อยู่ติดกับที่ดินของนางผิน) ไม่มีการแบ่งหักเป็นทางสาธารณะประโยชน์ และผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสอง ยอมรับว่าการก่อสร้างสะพานพิพาทมิได้ก่อสร้างตามแนวทางเดินเดิมที่อยู่ในที่ดินของนางผิน (มีการแบ่งหักเป็นทางสาธารณะประโยชน์) โดยอ้างว่าผู้ฟ้องคดีอุทิสที่ดินให้ด้วยวาจาและมีได้โต้แย้งคัดค้านการก่อสร้างแต่แรกอันเป็นการยินยอมโดยปริยายแล้ว

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าในการรังวัดที่ดินพิพาท นายกเทศมนตรีคัดค้านว่า ผู้ฟ้องคดีนำรังวัด รุกกล้าทางสาธารณประโยชน์และเจ้าพนักงานที่ดินได้แจ้งว่าการคัดค้านดังกล่าวเป็นการคัดค้าน เรื่องกรรมสิทธิ์ในที่ดิน จึงให้ไปใช้สิทธิทางศาล แต่นายกเทศมนตรี (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) มิได้ไปใช้สิทธิทางศาล แต่อย่างไร จึงฟังได้ว่ามีการก่อสร้างสะพานพร้อมราวสะพานในเขตที่ดินของผู้ฟ้องคดี

ส่วนกรณีที่ว่าผู้ฟ้องคดีได้อุทธรณ์ที่ดินให้ก่อสร้างสะพานพร้อมราวสะพานโดยวาจา คณะรัฐมนตรีได้มีแนวทางปฏิบัติกรณีมีผู้อุทธรณ์ที่ดินให้แก่ราชการ หรือจะให้ทางราชการเข้าไปดำเนินการ เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์ร่วมกัน โดยให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่จะขอใช้ประโยชน์ทำหนังสือ แสดงความประสงค์เกี่ยวกับการอุทธรณ์ที่ดินให้กับทางราชการ และให้เจ้าของที่ดินและผู้มีหน้าที่ดูแลรักษา ที่สาธารณประโยชน์ลงชื่อรับรองไว้เป็นหลักฐานต่อหน้าพยาน ซึ่งกรมที่ดินได้เคยแจ้งเวียนหนังสือดังกล่าว ไว้แล้ว แต่ผู้ฟ้องคดีทั้งสองมิได้ดำเนินการตามแนวทางที่คณะรัฐมนตรีมีมติดังกล่าว นอกจากนี้ผู้ฟ้องคดี ยังได้คัดค้านด้วยวาจาต่อผู้ควบคุมงานก่อสร้าง และเมื่อผู้ฟ้องคดีขอรังวัดแนวเขตที่ดินและทราบว่าการก่อสร้าง ดังกล่าวมีการก่อสร้างที่รุกกล้าแนวเขตที่ดินของตน จึงได้แจ้งให้รื้อถอนจึงเชื่อได้ว่าผู้ฟ้องคดีมิได้ยินยอม อุทธรณ์ที่ดิน ให้แก่ทางเทศบาลและได้ใช้สิทธิติดตามเอาคืนตามมาตรา ๑๓๓๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์

กรณีจึงถือได้ว่าเทศบาลตำบลและนายกเทศมนตรี (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และ ๒) ได้กระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี การที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองรื้อถอนสะพาน ทางเดินเท้าคอนกรีตเสริมเหล็กพร้อมราวสะพานในส่วนที่รุกกล้าที่ดินของผู้ฟ้องคดีพร้อมทั้งปรับสภาพที่ดิน ให้มีสภาพเดิม ศาลปกครองสูงสุดเห็นพ้องด้วย

สรุป

จากคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๔๒๔/๒๕๖๗ ได้วางบรรทัดฐานเอาไว้ว่า กรณีที่หน่วยงานของรัฐจะดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ เช่น การก่อสร้างสะพาน หรือถนนหนทาง จะต้องตรวจสอบแนวเขตให้ชัดเจนเสียก่อนที่จะดำเนินการ และไม่อาจก่อสร้างรุกกล้าในที่ดินของเอกชน หากศาลยังมิได้ตัดสินเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในที่ดินส่วนที่พิพาทว่าเป็นของรัฐ นอกจากนี้ กรณีที่อ้างกรรมสิทธิ์ จากการอุทธรณ์ให้จะต้องมีพยานหลักฐานที่รับฟังได้อย่างชัดเจนว่ามีการอุทธรณ์ที่ดินแปลงใด จำนวนเท่าใด ที่สำคัญ เมื่อกรมที่ดินได้มีหนังสือแจ้งเวียนให้ถือปฏิบัติตามแนวทางมติคณะรัฐมนตรีที่ให้จัดทำหนังสือแสดงความ ประสงค์เกี่ยวกับการอุทธรณ์ที่ดิน เพื่อให้เกิดความชัดเจนและป้องกันปัญหาที่อาจเกิดตามมาภายหลัง หน่วยงานผู้มีหน้าที่ควรต้องถือปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว

หมายเหตุ อ้างอิงคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๔๒๔/๒๕๖๗

จัดทำโดย ฝ่ายวินัยและส่งเสริมคุณธรรม
กองการเจ้าหน้าที่
องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์
ผู้เรียบเรียง นายจิรัฏฐ์ รอบรัตน์ นิติกรปฏิบัติการ

